

STENOGRAMA

ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.
din ziua de 24 noiembrie 1978.

Au participat tovarășii Nicolae Ceaușescu, Manea Mănescu, Elena Ceaușescu, Iosif Banc, Cornel Burtică, Virgil Cazacu, Gheorghe Sioară, Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Emil Drăgănescu, Janoš Fazekas, Ion Ioniță, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Pană, Ion Pășan, Gumițru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Leonte Răutu, Virgil Trofin, Iosif Uglar, Ilie Verdeț, Stefan Voitec, Stefan Andrei, Ion Coman, Teodor Coman, Miu Dobrescu, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Vasile Patilineț, Ioan Ursu, Richard Winter.

Au fost invitați tovarășii Vasile Mușat și Marin Vasile.

Sedința a început la ora 12,00 și s-a terminat la ora 13,20.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Ați reușit să vedeți materialele? Le-ați văzut. Să auzim ce aveți de spus.

Tov. Manea Mănescu:

Stimați tovarășii, doresc să mă refer la intervenția fermă, principială, de o deosebită răspundere patriotică și revoluționară pentru prezentul și viitorul țării noastre - eu aș spune și pentru celelalte țări socialiste - pe care a făcut-o tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ

al statelor participante la Tratatul de la Varşovia, pe marginea Raportului cu privire la situația militară și a hotărîrii aferente la acest raport.

După prezentarea raportului, cum ați văzut, de către mareșalul Kulikov a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu care a criticat procedeul de lucru, de elaborare a unor materiale de însemnătate deosebită care angajează țările participante la Tratat, în problemele cardinale ale păcii și războiului, ale cursei înarmărilor și războiului, ale dezarmării și destinderii internaționale.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat de la început că raportul și hotărîrea nu au rezultat din conlucrarea tovarășească a țărilor participante la Tratat și nu se poate lua o hotărîre decît pe baza unui acord comun, în conformitate cu prevederile actelor și normativelor după care se conduce activitatea Comitetului Politic Consultativ. Tovarășul Ceaușescu a arătat că aprecierile cu privire la raportul de forțe sînt făcute pe baza unor date eronate, chiar false, că se pun problemele ca și cum am fi la un pas de declanșarea unui război mondial, ceea ce este în totală contradicție cu primul document și cu dezbaterile care au avut loc pe marginea acestuia.

În fond, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras foarte serios atenția asupra răspunderii ce o avem de a analiza obiectiv situația actuală, de a face aprecieri politice juste, de a nu cădea pradă militarismului, cu consecințe incalculabile pentru viitorul omenirii, antrenarea țărilor participante la Tratat la investiții, la cheltuieli materiale

și financiare exorbitante, ceea ce constituie o grea povară pentru popoare, cu consecințe negative asupra dezvoltării economico-sociale, asupra nivelului de trai al popoarelor. Dimpotrivă - așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în prima sa expunere - țările noastre trebuie să dea primele exemple cu privire la măsuri de reducere a cheltuielilor militare, independent de măsurile care le iau țările NATO, pentru că aceasta va avea o influență deosebit de pozitivă asupra luptei popoarelor pentru pace și destindere în lume.

De fapt, raportul este o emanație a cercurilor militariste sovietice, care urmăresc înarmarea excesivă prin înlocuirea armelor actuale, antrenarea țărilor participante în cursa periculoasă a înarmărilor și la cheltuielile care decurg din această cale aventuristă. Raportul cuprindea asemenea aprecieri, încât să justifice așa-zisul curs de necesitate, în caz de necesitate, trecerea comandai trupelor țărilor participante la Tratat sub comanda Statului Major sovietic, cu toate consecințele care decurg de aici privind independența și suveranitatea țării noastre și a altor țări socialiste participante la Tratatul de la Varșovia. Prin aceasta s-ar deschide calea de imixtiune în treburile interne ale țărilor noastre de către Uniunea Sovietică

Trebuie să vă spun că tovarășul Ceaușescu a fost ascultat cu multă atenție de către toți participanții la consfătuire. Ceilalți vorbitori care au urmat după tovarășul Ceaușescu s-au referit numai la faptul că raportul și hotărîrea trebuie aprobate, pentru că argumentele tovarășului Nicolae Ceaușescu erau atât de puternice încât nu s-a încercat nici măcar o schițare

de argumente la ceea ce a arătat tovarășul Ceaușescu atunci cînd a pus în discuție cuprinsul acestui raport, care era vădit subiectiv și făcut în scopul de a justifica cursa înarmărilor, de a justifica așa-zisa necesitate de a se aloca investiții foarte mari, de a se schimba cît mai urgent posibil armamentele în toate sectoarele și a antrena potențialul economic al țărilor participante la această cursă a înarmărilor.

Vreau încă o dată să subliniez faptul că argumentele tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost ascultate de toți și nu a încercat nimeni să aducă contrargumente. Se vedea clar că lucrurile erau puse de acord în sensul că este un raport bun și este necesar să se adopte o hotărîre. Și de această dată trebuie să vă spun că tovarășul Ceaușescu a intervenit ferm, hotărît în ce privește respectarea principiilor noi în relațiile dintre țările socialiste, neamestecul în treburile interne, respectul și stima reciprocă.

Noi trebuie să mulțumim din inimă tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru felul cum a apărut și de data aceasta drepturile poporului român la libertate și independență.

Cred că materialele care conțin cele două expuneri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu trebuie să fie cunoscute de întregul nostru partid, de întregul nostru popor, pentru că de aici trebuie să tragem toate concluziile asupra modului în care trebuie să milităm cu fermitate pentru apărarea drepturilor sfinte ale poporului nostru la independență și suveranitate națională, independența acțiunilor partidului nostru.

./.

În legătură cu problemele legate de dezarmare, nu aş vrea să reţin atenţia dumneavoastră în mod deosebit. Aş vrea însă să remarc că intervenţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu a fost ascultată cu multă atenţie de către participanţi şi a fost, în contextul celorlalte expuneri, cea mai substanţială, cea mai argumentată şi care a arătat în modul cel mai clar, cel mai just căile şi mijloacele reale care să le urmăm pentru ca într-adevăr să se asigure un climat internaţional astăzi şi în viitor pe calea dezarmării şi a apărării drepturilor popoarelor de a-şi făuri în mod liber destinele, de a-şi asigura dezvoltarea economico-socială, ridicarea nivelului de trai al popoarelor şi asigurarea păcii în lume. Eu trebuie să vă spun că, discuţiind şi cu alţi participanţi, expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu s-a bucurat de o audienţă foarte largă. De altfel şi cea de a doua, însă lucrurile erau de aşa natură încât nimeni nu a putut să ia o poziţie critică ci, dimpotrivă, prin modul cum ei au expus, a reieşit că ceea ce tovarăşul Ceauşescu a arătat şi în legătură cu raportul şi în legătură cu hotărîrea sînt lucruri juste care trebuie să dea de gîndit, pentru a putea da exemplu de felul cum trebuie să participăm la rezolvarea marilor probleme ale vieţii internaţionale, care nu se pot rezolva decît pe calea înţelegerii, coexistenţei, dezarmării şi păcii.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Îndeosebi Decretul păcii al lui Lenin!

Tov. Manea Mănescu:

A fost ascultat cu atenţie.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Cînd a vorbit de "o pace fără anexiuni și fără cîmpirea de teritorii străine". Lenin a spus așa.

Sigur, în primul rînd, ar trebui să vedem dacă Comitetul Politic Executiv este de acord cu poziția adoptată și pe urmă să vedem cum trebuie să acționăm.

(toți tovarășii sînt de acord)

Tov. Leonte Răutu:

Dăm o înaltă apreciere acestei poziții.

Tov. Paul Niculescu:

Sînt probleme atît de clare încît altă poziție nu poate exista.

Este foarte bine că tovarășul Ceaușescu a spus toate aceste probleme. Este foarte bine și pentru partidul nostru și pentru cauza mai generală.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Atunci, înțeleg că sînteți de acord. (toți tovarășii sînt total de acord).

Cum să procedăm acum?

În primul rînd, cred că ar fi bine să dăm un comunicat al ședinței Comitetului Politic Executiv, că a ascultat informarea și cum apreciază activitatea delegației, sigur, punînd accent pe problemele acestea. Și, de asemenea, poziția adoptată față de problemele dezvoltării colaborării și poziția față de problemele militare, fără a ne referi la ce considerăm că trebuie să se facă. În felul acesta. Sigur, subliniind necesitatea că noi înțelegem să ne ocupăm și de problemele întăririi apărării, dar în mod rațional, fără a intra în panică și a lua niște măsuri excesive.

Tov. Leonte Răutu:

Este foarte clar.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

În hotărîre a fost așa, să se mărească cheltuielile, să se mărească investițiile. Nu spune să se ia măsuri, ci mărirea însemnată a cheltuielilor. Și în comparație cu cincinalul actual să se prevadă sporirea investițiilor.

Tov. Paul Niculescu:

Iar în Declarație se spune că ne pronunțăm clar împotriva politicii de înarmare. Cum este aceasta?

Tov. Leonte Răutu:

Este o hotărîre de stimulare a cursei înarmărilor și de stimulare a NATO să facă la fel.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Deosebirea este că hotărîrea NATO este publică, iar a noastră este secretă.

Tov. Manea Mănescu:

Este o hotărîre belicoasă.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Noi am spus că sîntem de acord să prevedem măsuri, nu am respins orice măsuri.

Am spus că sîntem și pentru elaborarea Statutului, dar că nu putem acum să stabilim cum va arăta acest Statut, pe ceea ce spune un general sau mareșal, cînd nici nu am discutat această problemă.

Plus că articolul 6 este inadmisibil.

Tov. Paul Niculescu:

A fost războiul mondial când a fost o coaliție antihitleristă unde au fost și state capitaliste și n-au mers pe această soluție. Statele majore ale țărilor respective au colaborat.

Tov. Leonte Răutu:

Mai ales că acum nu sîntem în război.

Tov. Manea Mănescu:

Nu se poate să se facă astfel de materiale de către Statul lor Major și să-i alinie pe toți ceilalți.

Tov. Ilie Verdet:

A fost dorința noastră de mai multe ori de a se găsi o cale de rezolvare a acestei chestiuni, dar n-au acceptat.

Tov. Manea Mănescu:

Tovarășul Ceaușescu a propus o pauză în care se putea discuta, însă ei n-au vrut.

Tov. Ion Coman:

Eu aș vrea să arăt Comitetului Politic Executiv cum s-a venit cu materialul la București. Sîmbătă la ora 13,00, mareșalul Kulikov a dat un telefon că vrea să vină la București cu tezele raportului și cu notărirea. I-am comunicat să ne trimită materialele cel puțin pentru a fi traduse pentru a le putea discuta. El a spus că nu le trimite și că vine el personal cu ele. Cînd a venit cu materialele, i-am spus să aștepte cel puțin să le traducem și nici de data aceasta nu a vrut. Acesta este felul în care s-au pregătit materialele pentru întîlnirea secretarilor generali.

Tovarăşe Ceauşescu, astăzi dimineaţă câţiva generali de la noi m-au întrebat de problemele care au fost la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Vargovia. Le-am spus că eu cunosc numai hotărîrea care a fost publicată. Unii dintre ei au cerut să fie primiţi la dumneavoastră pentru a le face o informare pe problemele militare. Dacă timpul vă va permite, poate mâine sau cel mai târziu luni, să aveţi o întâlnire cu o parte din generalii forţelor noastre armate.

Tov. Paul Niculescu:

Este cea mai brutală expresie a politicii de subordonare.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Si eu am primit un telefon că minerii se gîndesc să trimită o delegaţie la Bucureşti.

Tov. Virgil Cazacu:

Uniunea Scriitorilor şi Uniunea Artiştilor Plastici se gîndesc să trimită o delegaţie la dumneavoastră pentru a fi informaţi.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

De fapt hotărîrea aceasta a fost la armată şi este cunoscută. Aici acţionează principiul că dacă o ştiu doi, o ştiu toţi.

Tov. Janoş Fazekas:

✓ Tovarăşe Ceauşescu, eu consider că aţi îndeplinit cu cinste mandatul care l-aţi avut, susţinînd poziţia Comitetului Central al Partidului Comunist Român în aceste probleme importante.

Sigur, avînd în vedere felul cum s-au desfășurat lucrurile, se vede clar o lipsă totală de receptivitate și de simț democratic de a asculta și o altă părere decît părerile care au fost conturate. Cele spuse de dumneavoastră au o putere așa de mare, așa de serioasă, încît orice om cu mintea sănătoasă poate să vadă dorința delegației române de a găsi o soluție de compromis. Se vede frontul total unit al celor care nu erau capabili ca să facă acest pas de a găsi o soluție de compromis. Noi am făcut aceasta fără a afecta independența și suveranitatea vreunei țări, fără a ne amesteca în treburile interne ale altora.

Eu m-am gîndit și la următorul lucru. Ținînd seama de expunerea care ați făcut-o, de pozițiile adoptate, ținînd seama de faptul că hotărîrea de la punctul 2 este în contradicție totală cu punctul 1, cu cele spuse de dumneavoastră, că noi sîntem pentru a ne îndeplini obligațiile care le avem în Tratatul de la Varșovia pînă cînd există NATO, care este clar că este o organizație militară împotriva socialismului și nu numai împotriva socialismului, dar și acolo unde nu este socialism, unde sînt țări capitaliste, mai ales în statele în curs de dezvoltare care sînt slabe din punct de vedere economic, care abia și-au cucerit independența lor și unde au rămas foarte multe probleme nerezolvate din perioada colonialistă. Noi sîntem de acord cu modernizarea rațională a forțelor armate, pentru înzestrarea și dotarea lor. Sîntem de acord să se elaboreze Statutul despre care se vorbește, dar în condițiile unor norme democratice de lucru care sînt stabilite.

Ținînd seama că la punctul 2 sînt încîlcări foarte grave ale unor proceduri și norme, nu știu dacă nu ar fi bine ca după

ce apare aprecierea noastră pozitivă privind felul în care ați acționat la această Consfățuire, ca după acest Comunicat să facem o scrisoare a Comitetului Politic Executiv al partidului nostru către partidele care au semnat, folosindu-ne și de ceea ce s-a spus la primul punct, pentru a le ajuta să reflecte mai mult asupra acestor probleme. Mă gândesc că aceasta ar putea să creeze o anumită posibilitate de discuție în aceste partide, de a vedea că hotărîrea adoptată de conducerea lor este greșită. Am putea vedea după aceasta care va fi reacția lor la această scrisoare.

Eu sînt complet de acord cu poziția și felul cum a acționat delegația noastră în frunte cu tovarășul Ceaușescu.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Sigur, în Tratat se spune clar că hotărîrile se adoptă de comun acord. Și la Comitetul miniștrilor apărării, recomandările și propunerile care se fac privind principalele probleme militare se iau hotărîri puse de comun acord și apoi se prezintă spre examinare guvernelor și Comitetului Politic Consultativ pentru aprobare. Deci, chiar propunerile și recomandările Comitetului miniștrilor apărării trebuie puse de comun acord. Ele nu se pot adopta cu majoritate.

Tov. Paul Niculescu:

O hotărîre adoptată cu majoritate nu este valabilă.

Tov. Leonte Răutu:

Adică noi nu recunoaștem că aceasta este o hotărîre a Comitetului Politic Consultativ, pentru că contravine documentelor de bază.

Tov. Manea Mănescu:

Este nulă și neavenită.

Tov. Leonte Răutu:

Si în ce privește cotropirea Cehoslovaciei nu a fost un act al Tratatului de la Varșovia.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Sigur, să facem totuși o plenară a Comitetului Central, independent de sesiunea comună, pentru că totuși în sesiunea comună nu putem să dăm aceste hotărîri fiind considerate secrete, iar în plenară trebuie să le dăm. Probabil și deputaților trebuie să le dăm să le vadă. Poate facem plenara miercuri, ca să nu chemăm oamenii de două ori. La sesiunea comună va trebui să adoptăm și o proclamație comună, în care accentul să cadă tocmai pe aceste probleme. De fapt, să țină loc și de o sesiune pe problemele internaționale. Va fi comună: Comitetul Central, Frontul Unității Socialiste și Marea Adunare Națională; le înglobează pe toate.

Să ne gândim, fie Comitetul Politic Executiv, fie Comitetul Central, să se adreseze Comitetelor Centrale ale celorlalte partide cu o scrisoare, în același sens. Cred că trebuie să insistăm în scrisoare pe necesitatea de a se respecta tratatele și hotărîrile care prevăd că hotărîrile nu se pot lua decît în comun, pentru că ele, altfel, nu pot angaja Comitetul Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia și este o încălcare a acestor norme. Sigur, dacă în domeniul politic, în decursul timpului, s-a ajuns la o încetățenire a unor practici mai democratice, în domeniul militar nu se observă același lucru.

Trebuie să atragem atenția că colaborarea presupune

și niște relații democratice și în domeniul militar, că ele nu pot fi concepute ca relații de la subordonat la superior. Chiar în cadrul unei armate, principiile democrației și conștiinței, dar mai cu seamă cînd e vorba de armate independente armate naționale, hotărîrile nu se pot lua decît de comun acord. Este și în interesul colaborării, al frăției de luptă să se renunțe complet la practicile acestor cazone. Mă gîndeam să le spun staliniste sau dictatoriale, dar așa este. Dar să spunem cazone și că trebuie să introducem practic relații cu adevărat socialiste. Numai așa se pot întări relațiile de colaborare, se poate cimenta prietenia și frăția între armatele noastre, ca reprezentante ale popoarelor, care trebuie să se subordoneze partidelor, să execute linia partidelor și să nu încerce să se contrapună acesteia. Să vedem formularea.

Tov. Manea Mănescu:

Sau că nu trebuie să le scoatem în afara prerogativelor partidelor și statelor.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Trebuie să se înțeleagă că armata are răspundere față de popor, este subordonată partidelor și statelor. Că între armatele țărilor socialiste trebuie să se reflecte clar aceste relații care nu pot fi scoase din atribuțiile partidelor și popoarelor. Că este tocmai în interesul dezvoltării colaborării, al întăririi conlucrării și frăției să se revină asupra acestei hotărîri care încalcă Tratatul și hotărîrile care le avem și să se acționeze în această direcție. Facem aceasta tocmai cu dorința, pornind de la notărea noastră de a ne îndeplini obligațiile, de a conlucra ș.a.m.d.

Cam așa să procedăm. (toți tovarășii sînt de acord).

Tov. Ilie Verdet:

Si să spunem că noi nu considerăm aceasta ca o hotărîre a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varşovia.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Noi am spus.

Tov. Elena Ceauşescu:

Respectarea cel puţin a fratatului.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Intr-adevăr este necesară perfecţionarea, dar aceasta trebuie să meargă în direcţia adîncirii colaborării, a frăţiei, ca să ofere un model nou de conlucrare între statele socialiste

Atunci miercuri să facem plenara. Pînă atunci pregătim şi scrisoarea şi hotărîrea.

Sigur, cu militarii să vedem dacă îi primesc, mai cu seamă că ei cunosc proiectul de hotărîre.

Tov. Leonte Răutu:

Este o cerere justificată.

Tov. Ion Coman:

Eu propun ca cel mai tîrziu să fie primiţi.

Tov. Nicolae Ceauşescu:

Să ne mai gîndim.

Tov. Petre Lupu:

Imediat după plenara Comitetului Central şi sesiunea Marii Adunări Naţionale să facem adunări cu activul în judeţe, la care să participe membri ai Comitetului Politic Executiv.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

După plenară să informăm și activul de partid. Trebuie să reafirmăm clar pozițiile noastre, că Declarația noi o considerăm acceptabilă. În acest sens s-a și discutat ca și presa să oglindească aprobarea generală, punând accentul pe problemele de fond - dezarmare, destindere.

Toți au vorbit, inclusiv Brejnev, că trebuie să facem totul pentru pace. În general, toți s-au pronunțat pentru pace, pentru destindere. Au criticat pe chinezi că nu sînt pentru destindere. Eu n-am observat că și ei sînt prea preocupăți de această hotărîre. Dar, sigur, vom vedea.

Desigur, una este problema dezvoltării colaborării în CAER și altele sînt problemele acestea.

Să prelucrăm serios, cu calm în partidul nostru, arătînd poziția noastră. Este normal ca oamenii să întrebă ce s-a întîmplat, pentru că problemele acestea nu pot fi ținute secrete, sîntem sau nu pentru subordonare. Trebuie să spunem oamenilor clar că dacă am accepta o asemenea politică ar fi imposibil să continuăm realizarea Programului Congresului al XI-lea de dezvoltare economico-socială a țării și n-am putea realiza nici programul de creștere a nivelului de trai pentru că este greu de realizat așa ceva. Insuși Stalin a spus, în 1948, că nu se poate duce o politică de înarmare și de ridicare a nivelului de trai. Cît era el, dar tot mai judeca. Politica de înarmare se reflectă negativ în creșterea economiei chiar la țările dezvoltate, care au totuși alt venit național. Dar este evident că pentru țările socialiste, cum este România și chiar Uniunea Sovietică, aceasta se reflectă și pregnant. În fond, cea mai mare parte din materiile prime, din metal, merge în domeniul

militar. Dacă vreți să fiți permanent cu perfecționarea.

Cît costă un avion MIG-25 ?

Tov. Ion Coman:

Costă 6 milioane ruble.

Tov. Ion Ioniță:

Ajunge la 50-55 milioane lei.

Tov. Cornel Jurică:

O rachetă costă 25 milioane lei.

Tov. Ion Coman:

Racheta T-72 costă 1 milion de ruble.

Tov. Ion Ioniță:

Tovarășe Ceaușescu, fiind de acord total cu poziția dumneavoastră, a delegației care a fost la Moscova, mă tot chinuieste următoarea idee:

La nivelul acesta al Comitetului Politic Consultativ nu s-a mai luat niciodată o hotărîre cu majoritate de voturi. Sigur, la celelalte niveluri aceasta a fost o regulă, care de fapt noi am acceptat-o prin punctele de vedere separate pe probleme foarte mari. Eu vreau să dau un exemplu: unificarea flotelor. Flotele țărilor socialiste sînt unificate, sînt puse sub o comandă unică. Poate că în sensul acesta s-a încercat și la nivelul Comitetului Politic Consultativ.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Nu sînt hotărîri comune. Ei pot face orice între ei și nu-i putem împiedica, dar nu pot nici în cadrul Comitetului Politic Consultativ și nici în cadrul Comitetului miniștrilor apărării să se ia astfel de hotărîri. Nu putem admite să se

ia asemenea hotărâri și să le recunoaștem ca fiind hotărâri ale Tratatului de la Varșovia. De exemplu, Comandamentul din Marea Neagră nu funcționează, deși ei insistă asupra acestui lucru. Sigur că ei acționează împreună cu bulgarii. El nu funcționează și nu este un organism aprobat și recunoscut de Tratatul de la Varșovia. Sigur, eu nu-i pot împiedica pe ei să facă ce vor, dar ca state.

Tov. Virgil Trofin:

Eu aș vrea să spun și în fața Comitetului Politic Executiv că sînt întrutotul de acord cu poziția expusă în cadrul Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia, precum și cu poziția adoptată față de propunerile făcute de mareșalul Kulikov. Pozițiile ferme, clare exprimate de tovarășul Ceaușescu în legătură cu propunerile și măsurile preconizate de fapt nici nu au fost discutate în cadrul Consfățuirii Comitetului Politic Consultativ, pentru că uitîndu-mă la pozițiile luate adole de celelalte delegații rezultă că au afirmat sprijinul lor față de proiectul respectiv, dar n-au nici un fel de argument la tot ceea ce tovarășul Ceaușescu a ridicat ca probleme și de fond și de procedură. Eu nu pun aceasta numai pe seama faptului că ei s-au înțeleș înainte în aceste probleme. Eu aș pune și pe seama faptului că ei nu cunoșteau aceste argumente puternice ale noastre care s-au adus acolo și nici n-au îndrăznit să gîndească altfel.

Consider că ideea să facem o scrisoare care s-o adresăm Comitetelor Centrale ale partidelor respective, în care să expunem clar punctul de vedere al partidului nostru cu privire la relațiile dintre armatele țărilor socialiste, cu privire la modul cum trebuie respectat statutul acestei organizații, are o mare

importanță. Aceasta va înlesni posibilitatea ca în conducerile acestor partide să se reflecte, să deschidă calea inițierii de discuții și să se găsească soluții, în măsura în care vor accepta aceasta.

În fond, s-au încălcat principiile de funcționare ale acestui organism. Puteau cel mult ca această discuție să fie amânată pentru a se găsi soluții. De altfel, de Statutul Tratatului de la Varșovia nu se mai ține seama. Sigur, nimeni nu-i poate opri să facă ce consideră ei în relațiile care le au pe linie militară, dar atîta timp cît noi facem parte din acest Pact militar este normal ca tot ceea ce se face să se pună de comun acord. Vă amintiți că și în legătură cu Cehoslovacia nu numai că nu ne-au consultat; s-a primit o scrisoare că în noaptea aceea intră în Cehoslovacia. Altfel, acest Pact nu-și poate avea valabilitatea. Dacă în problemele generale se mai poate discuta, în acest domeniu se pot întreprinde și acțiuni unilaterale foarte periculoase. De aceea, în scrisoarea pe care o vom trimite să explicăm importanța desfășurării activității acestui organism pe baza principiilor asupra cărora am căzut de acord și respectarea întocmai a acestora.

Și părerea mea este că este foarte bine să se facă o plenară a Comitetului Central. Cred că ar fi bine ca în plenara Comitetului Central să facem o dezbatere mai largă privind poziția partidului nostru în aceste probleme.

De asemenea, sînt de acord ca în adunarea solemnă să se dezbată și aceste probleme. Ar trebui să fie o dezbatere a problemelor fărîmării statului național unitar român, dar principalele dezbateri să se axeze pe ceea ce am stabilit.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

De la început am spus că trebuie să punem accent pe ceea ce trebuie să facem, nu pe latura istorică. E clar că evocăm momentul, evocăm însemnătatea, dar trebuie să punem accentul pe ce avem de făcut.

Noi va trebui să reflectăm în viitor și la ordinea de zi a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Raportul acesta nu ar trebui să vină din partea Comandantului șef, ci din partea Comitetului miniștrilor apărării. De altfel, la începutul lunii decembrie va avea loc ședința Comitetului miniștrilor apărării. Probabil că vor veni și acolo cu probleme.

Tov. Stefan Andrei:

Așa cum am spus și ieri, ca unul care am făcut parte din delegația care a fost la Moscova, îmi exprim deplina aprobare și adeziune cu poziția delegației noastre, a tovarășului Ceaușescu la Consfătuirea de la Moscova. Consider că poziția care a adoptat-o tovarășul Ceaușescu acolo este o reafirmare a politicii partidului nostru de independență.

Din fapă cum s-au desfășurat acolo lucrurile, a reieșit că pentru sovietici a devenit incomod Statutul Tratatului de la Varșovia. Chiar în discuțiile care le-am avut aici au spus că vor să vină cu o serie de probleme în afara Tratatului de la Varșovia. De fapt, ei mi-au și spus că formularea din 1955 nu este corespunzătoare și în fapt cu celelalte țări socialiste așa și acționează. Aceasta este o problemă. Pe ei îi incomodează pentru

./.

că de fapt în relațiile lor cu celelalte țări socialiste au mers la un grad de integrare și dominație care contravine cu principiile din 1955.

A doua chestiune. Este un fapt că trebuie să ne așteptăm că și pe alte planuri vor încerca aceste acțiuni de dominație. În politica externă, și pe linie de partid și pe linie de stat, țările socialiste sînt instruite cum să se coordoneze, chiar în Ghana ce trebuie să facă, în Angola la fel. Este de fapt ceea ce a spus Brejnev încă în 1974, ei vor să forțeze așa-zisa apropiere a țărilor socialiste după prototipul relațiilor existente între republicile Uniunii Sovietice. Aceasta a spus-o clar în 1974.

În legătură cu felul cum au primit ei ieri obiecțiunile noastre. Ei se așteptau la aceasta. Ceea ce pe mine m-a șocat este poziția aceasta de forță a militarilor de a nu schimba nimic. Eu am avut convingerea că ei știau că România nu va fi de acord și poziția militarilor era de a nu schimba.

Pe de altă parte, putem să ne așteptăm la o serie de dificultăți și pe linie economică, mergînd pe linia înarmării. Ei și așa au o creștere de 4,6 la sută la grupa A, iar la grupa B o creștere de 4,2 la sută, dacă se mai adaugă și planul de înarmare, efectiv vor apare dificultăți și în dezvoltarea relațiilor economice. De aceea, noi trebuie să mergem pe linia diversificării relațiilor noastre economice și politice. De aici decurge și necesitatea dezvoltării relațiilor noastre cu țările în curs de dezvoltare. În acest sens, eu voi face totul pentru realizarea sarcinilor ce ni le-am propus în acest domeniu.

Tov. Ion Dincă:

Eu îmi exprim deplinul acord cu activitatea desfășurată de delegația noastră, personal de tovarășul secretar general, la această sesiune a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Sînt convins că întregul nostru popor și partid va aproba din toată inima activitatea desfășurată de dumneavoastră, tovarășe Ceaușescu, de delegația noastră. Aceasta va duce la întărirea rîndurilor partidului și poporului în jurul conducerii sale, în primul rînd în jurul dumneavoastră, tovarășe Ceaușescu.

Încă în 1962, în martie, cînd se discutau problemele CAER, eu lucram atunci la armată, ni s-a propus să creăm o serie de organisme care să lucreze nemijlocit sub conducerea armatei sovietice. Se simțea atunci nevoia să existe o secție de propagandă a Tratatului de la Varșovia. Toate acestea nu erau altceva decît încercări de a scoate organele militare de sub conducerea partidelor respective și a le subordona armatei sovietice. Acum se vede că ei n-au renunțat la toate acestea. Nici în 1968 nu a fost mai ușor. Și atunci dumneavoastră ați desfășurat o activitate prodigioasă. Hotărîrea Marii Adunări Naționale a rămas valabilă și astăzi. Felul cum ați acționat și de data aceasta ne dovedește un model de felul cum trebuie să milităm noi toți, în continuare, pe această linie.

Eu sînt de acord cu propunerile făcute.

Tovarășe Ceaușescu, trei mari întreprinderi din Capitală - 23 August, Grivița Roșie și Vulcan ni s-au adresat să le spunem ce s-a discutat la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ. Așa că există această preocupare la oameni. Nu știu ce se va

iniția, însă există această dorință la oamenii muncii să cunoască-mai pe larg aceste probleme. Eu consider că este bine ca aceste probleme să fie discutate la plenara Comitetului Central, la plenara Frontului Unității Socialiste și în Marea Adunare Națională, dar consider că este bine să se discute și cu oamenii muncii.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Sigur, tovarăși, problemele integrării nu sînt noi și pe linie economică, și politică și militară. Fără îndoială că asemenea încercări se desfășoară și pe linie de propagandă și pe linie de presă și acestea vor lua și mai mare amploare. De altfel, Jivkov a și vorbit că nu mai corespund actualele forme de colaborare economică, că ele sînt depășite de realități și trebuie create altele noi. Din acest punct de vedere, se va intensifica această activitate. La o serie de lucruri am dat răspuns la timpul respectiv și avem notărirea că nu vom participa decît la acele acțiuni unde sîntem interesați. Aceasta în ce privește problemele colaborării economice în CAER. Sigur, nu va dispărea dorința de integrare militară, de a face un O.S.P.A. unic, o fanfară unică ș.a.m.d. Inclusiv cazanul unic.

Tov. Ion Coman:

S-a propus să se introducă o uniformă unică pentru toate armatele statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

Tov. Nicolae Ceaușescu:

Se pare că problemele acestea nu sînt noi. Se pare că acum sîntem într-o perioadă cînd se folosește și așa-zisa

situație internațională complicată, profitînd și de lipsa unei conduceri politice clare în Uniunea Sovietică datorită bolii lui Brejnev și fiecare încearcă să demonstreze că poate face mai mult. Noi trebuie să păstrăm politica noastră stabilită de congresele partidului, de Comitetul Central, de Marea Adunare Națională, poziție care este pe deplin justă, valabilă și trebuie s-o aplicăm cu toată fermitatea. Inșă trebuie acționat calm, dar cu toată fermitatea, fără a închide ochii și a răspunde ferm acolo unde trebuie; nu trebuie tăcut, ci trebuie luată poziție fermă. Calmul este una și fermitatea este alta, sînt două lucruri deosebite. Dumnezeu voastră știți că eu sînt o fire mai bătaioasă în problemele acestea, dar la Moscova am expus părerea noastră în problemele în discuție foarte calm. De altfel și Brejnev a spus numai cîteva cuvinte.

Atunci să procedăm așa cum am stabilit. Sînteți de acord? (toți tovarășii sînt de acord).

Ridicăm sedința.

A.N.I.C., fond CC al PCR - Cancelaria P,
dosar 89/1978, f. 2-5; 6-12; 14-25

27.XI.1978

Mc/2 ex.-